

Впровадження основ інфомедійної грамотності під час викладання предметів природничої освітньої галузі

Крамаренко І.С.

к.пед.н., старший дослідник, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

У наш час безперервної інформатизації та швидкого збільшення інформації вимогою сучасного суспільства до освіти є постійне вдосконалення знань та професійних компетентностей педагогічних працівників на основі опанування ними нових освітніх і інформаційно-цифрових (ІЦТ) технологій. ІЦТ та медіатехнології відкривають для педагогів можливість доступу до великого обсягу даних, дозволяють розвивати професійні компетентності та підвищувати якість власного життя. Сьогодні ми спостерігаємо постійне збільшення впливу медіа на формування світогляду молодого покоління. Саме медіа стають засобами дистанційної і джерелом неформальної освіти. У цих умовах медіаосвіта має направляти цей процес на забезпечення відкритості освіти, відповідності знань сучасному стану розвитку техніки і технологій та формування критичного сприйняття інформації суб'єктами навчання (1).

Починаючи з 2015 року в Україні запроваджено пілотний проєкт «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», який виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України та Академією української преси.

Проєкт розпочато у відповідь на дезінформацію та пропаганду, програма еволюціонувала до розгалуженої системи проєктів, спрямованих на роботу із різними цільовими аудиторіями, такими як заклади загальної середньої освіти, заклади вищої освіти, інститути післядипломної педагогічної освіти, а також із державними службовцями, закордонними університетами, ВПО та широкою аудиторією загалом. Завдяки програмі було упроваджено медіа- та інформаційну грамотність у чинні навчальні програми з п'яти шкільних

предметів для учнів/ениць 8-10 класів, а саме - з української мови та літератури, мистецтва, історії України та всесвітньої історії (2).

Слід зауважити, що викладання предметів природничого циклу в контексті інформаційної грамотності набуває особливого значення в сучасному світі, оскільки здобувачам освіти потрібно розвивати навички не лише з розуміння конкретних наукових концепцій, але й з ефективного використання інформаційних ресурсів та аналізу даних. Нами виокремлено основні аспекти інфомедійної грамотності, які покладено у фундамент викладання предметів природничої освітньої галузі, зокрема:

1. Оцінка достовірності джерел: учні можуть навчатися оцінювати інформаційні ресурси, з яких вони отримують дані для виконання поставлених завдань. Це включає перевірку авторитетності джерела, перевірку дати публікації, а також аналіз можливих конфліктів інтересів.

2. Критичне мислення: здобувачі освіти можуть навчатися критично оцінювати наукові статті, дослідження та дані, враховуючи методологію, статистичні методи, можливість виникнення підвідомих біасів тощо.

3. Розвиток навичок пошуку інформації: Важливою частиною інформаційної грамотності є здатність ефективно шукати інформацію. Учні повинні бути здатні використовувати різні джерела та пошукові стратегії для знаходження необхідної інформації для своїх наукових досліджень.

4. Візуалізація даних: навички візуалізації даних можуть бути використані для представлення результатів наукових досліджень у вигляді діаграм, графіків або інших візуальних засобів. Також учні можуть використовувати сучасні технології, такі як програми для обробки даних, симуляційні програми та віртуальні лабораторії, для проведення своїх наукових досліджень та експериментів.

5. Етичне використання інформації: здобувачі освіти можуть розуміти етичні аспекти збору, аналізу та використання наукової інформації, включаючи авторські права, конфіденційність даних та відповідальне цитування.

6. Розвиток навичок комунікації: Предмети природничого циклу можуть також включати проекти, дослідження та презентації, які допомагають учням розвивати навички ефективної комунікації та вміння передавати наукову інформацію.

Викладання предметів природничого циклу в контексті інформаційної грамотності є дуже важливим, оскільки ці предмети вимагають не лише засвоєння конкретних знань, а й розвитку навичок критичного мислення та ефективної роботи з інформацією. Інтеграція інформаційної грамотності в навчальний процес предметів природничого циклу допомагає учням розвивати не лише знання та розуміння наукового матеріалу, а й навички, необхідні для успішного функціонування у сучасному інформаційному суспільстві. Розуміння інформаційної грамотності у контексті природничих наук допомагає учням стати не лише добре освіченими з наукових питань, а й критично мислячими громадянами, які можуть ефективно працювати з інформацією в будь-якій сфері життя.

Список використаних джерел:

1. Антонченко М. Дефініція поняття «Інфомедійна грамотність педагога». *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти* : зб. статей, м. Київ. Київ, 2021. С. 12–21.

2. ПРОГРАМА «Вивчай та розрізняй: Інфомедійна грамотність». <https://mon.gov.ua/ua>.

URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/spivpracya-z-mizhnarodnimi-organizaciyami/rada-mizhnarodnih-naukovih-doslidzhen-ta-obminiv-irex/programa-vivchaj-ta-rozriznyaj-infomedijna-gramotnist> (дата звернення: 16.04.2024).